

Wyrok z dnia 5 stycznia 2011 r.

III PK 17/10

Pracownik, który przechodzi na rentę, będąc zatrudniony jednocześnie u dwóch pracodawców i korzystając u jednego z nich z urlopu bezpłatnego udzielonego w celu wykonywania pracy u drugiego, nabywa prawo do odprawy rentowej tylko od jednego wybranego przez siebie pracodawcy (art. 92¹ i art. 174 k.p.).

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Halina Kiryło, Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 stycznia 2011 r. sprawy z powództwa Stefana S. przeciwko Urzędowi Gminy K.W. o odprawę rentową, na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 15 października 2009 r. [...]

o d d a l i ł skargę i zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 1.350 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Powód Stefan S. w sprawie przeciwko Urzędowi Gminy K.W. o odprawę rentową, wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 13 października 2009 r. [...]. Zaskarżonym wyrokiem zmieniono wyrok Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej z dnia 24 czerwca 2009 r. [...] zasądzający na rzecz powoda 37.992 zł tytułem spornej odprawy - w ten sposób, że oddalono powództwo.

Powód był zatrudniony w Urzędzie Marszałkowskim Województwa M. w W. Od dnia 12 stycznia 2007 r. na podstawie art. 174 k.p. ten pracodawca udzielił powodowi urlopu bezpłatnego na czas wykonywania pracy na stanowisku sekretarza pozwanej Gminy K.W. Z tego stanowiska powód został odwołany uchwałą z dnia 25 czerwca 2008 r. Rady tej Gminy. Następnie pismem z 18 września 2008 r. Wójt Gminy rozwiązał z powodem stosunek pracy na podstawie art. 53 § 1 pkt 1 lit. b k.p.

ze względu na jego długotrwałą chorobę. Decyzją z 7 stycznia 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał powodowi rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 18 października 2008 r. bezpośrednio po upływie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego. Z dniem 31 stycznia 2009 r. w związku z przejściem na rentę na mocy porozumienia stron został rozwiązany stosunek pracy powoda z Urzędem Marszałkowskim. Ten Urząd wypłacił powodowi odprawę rentową.

Stosownie do art. 21 ust. 1 obowiązującej w spornym okresie ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1593 ze zm.) w związku z art. 28 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.) pracownikowi samorządowemu przechodzącemu na emeryturę lub rentę inwalidzką (co obecnie oznacza rentę z tytułu niezdolności do pracy) po dwudziestu latach pracy w urzędzie (z możliwością zaliczania innych okresów pracy) przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia. Na podstawie tych przepisów Sąd Rejonowy uznał, że powód nabył prawo do odprawy rentowej u obu pracodawców i zasądził tę odprawę od strony pozwanej. Jego zdaniem wcześniejsza wypłata odprawy przez Urząd Marszałkowski nie pozbawia powoda prawa do tej odprawy od pozwanego Urzędu Gminy. Ustanie obu stosunków pracy było spowodowane tym samym zdarzeniem, to jest utratą zdolności do pracy i przyznaniem renty z tego tytułu, a pracownik ma prawo do tylu świadczeń, ile jest podstaw prawnych do ich nabycia. Wyłączenie prawa do jednego z nich mogłoby nastąpić tylko na podstawie przepisu, którego brak w tym przypadku.

W zaskarżonym wyroku Sąd Okręgowy podzielił ustalenia Sądu Rejonowego odnoszące się do stanu faktycznego, nie zgodził się natomiast z jego analizą prawną. Stwierdził, że Sąd Rejonowy błędnie potraktował oba stosunki pracy jako odrębne i niezależne od siebie zatrudnienie u dwóch różnych pracodawców, u których powód przeszedł na rentę i nabył prawo do odprawy z tego tytułu jako pracownik samorządowy. Zdaniem Sądu Okręgowego powód nabył prawo do odprawy tylko od Urzędu Marszałkowskiego, gdyż uzyskał prawo do renty w czasie zatrudnienia u tego pracodawcy i ten stosunek pracy został rozwiązany z powodu przejścia na rentę. Natomiast rozwiązanie stosunku pracy z pozwanym nastąpiło dnia 22 września 2008 r. na podstawie art. 53 § 1 pkt 1 lit. b k.p., kiedy to powód nie miał jeszcze ustalonego prawa do renty, a nawet nie złożył wniosku w tej sprawie (uczynił to dopiero 2 października 2008 r., a renta - od dnia 18 października 2008 r. - została mu

przyznana decyzją z 7 stycznia 2009 r.). Zdaniem Sądu Okręgowego stosunek pracy powoda w Urzędzie Marszałkowskim trwał do jego rozwiązania przez porozumienie dnia 31 stycznia 2009 r., lecz w okresie urlopu bezpłatnego nie był jednocześnie kontynuowany z zatrudnieniem u pozwanego. Stosunek pracy w Urzędzie Marszałkowskim powinien wygasnąć na podstawie art. 74 k.p. w terminie 7 dni od rozwiązania z powodem stosunku pracy przez stronę pozwaną. Prawo do renty powód nabył w czasie, gdy był zatrudniony w Urzędzie Marszałkowskim, w tym Urzędzie otrzymał odprawę rentową i wówczas nastąpiła zamiana jego statusu pracownika na status emeryta. Sąd Okręgowy podniósł także, iż sytuacja powoda jest odmienna od sytuacji pracownika przechodzącego na rentę z dwóch równoległych, niezależnych stosunków pracy.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie art. 21 ust. 1 ustawy z 1990 r. o pracownikach samorządowych w związku z art. 28 ust. 1 pkt 3 ustawy o pracownikach urzędów państwowych polegające na uznaniu, że pracownik nie nabywa prawa do odprawy rentowej w razie rozwiązania umowy o pracę na podstawie art. 53 § 1 pkt 1 lit. b k.p. i uzyskania prawa do renty, jeżeli w tym czasie korzystał z urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie art. 174 k.p. przez innego pracodawcę, u którego stosunek pracy też został rozwiązany wobec całkowitej niezdolności do pracy. Zdaniem skarżącego powód nabył prawo do odprawy rentowej u obu pracodawców. Ustanie obu stosunków pracy spowodowane było tym samym zdarzeniem, to jest utratą przez powoda zdolności do pracy, czego następstwem było przyznanie mu renty. Oba stosunki pracy nie muszą kończyć się tego samego dnia. Stosunek pracy powoda z Urzędem Marszałkowskim powinien wygasnąć 30 września 2008 r. na podstawie art. 74 k.p. i wówczas byłaby pewność, że powód zakończył swoją działalność zawodową u obu pracodawców w tym samym czasie. Oba stosunki pracy istniały równolegle i wypłata odprawy przez Urząd Marszałkowski nie może powoda pozbawić tego świadczenia od Urzędu Gminy.

Urząd Gminy K.W. wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania lub o jej oddalenie i zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest nieuzasadniona, mimo że część argumentów jest trafna. Słusznie podniesiono w skardze, że powód spełnił warunki nabycia u strony pozwanej prawa

do odprawy rentowej, przewidziane w art. 21 ust. 1 obowiązującej w spornym okresie ustawy z 1990 r. o pracownikach samorządowych w związku z art. 28 ust. 1 pkt 3 ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Przesłanką prawa do odprawy rentowej jest rozwiązanie stosunku pracy w związku z przejściem na rentę. W orzecznictwie związek ten jest rozumiany jako zbieżność czasowa rozwiązania stosunku pracy i przejścia na rentę (związek czasowy), a nie jako konieczny wymóg związku przyczynowego między tymi zdarzeniami (zob. np. odnoszący się do odprawy emerytalnej pracownika samorządowego wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2001 r., I PKN 172/00, OSNAPiUS 2002 nr 16, poz. 380). Z powodu stosunek pracy został rozwiązany bez wypowiedzenia na podstawie art. 53 § 1 pkt 1 lit. b k.p. dnia 22 września 2008 r., a po zakończeniu pobierania świadczenia rehabilitacyjnego powód uzyskał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Został więc zachowany związek czasowy między rozwiązaniem stosunku pracy a dniem przejścia na rentę, przy czym nie mają tu znaczenia późniejsze złożenie wniosku o rentę i co za tym idzie - dopiero późniejsze wydanie decyzji o przyznaniu renty (7 stycznia 2009 r.). Nie ma tu bowiem wymogu związku przyczynowego.

Powód spełnił także warunki do uzyskania odprawy rentowej u swojego głównego pracodawcy - Urzędu Marszałkowskiego Województwa M.- u którego korzystał z urlopu bezpłatnego udzielonego w celu wykonywania pracy w pozwanym Urzędzie Gminy. Na wniosek powoda Urząd Marszałkowski wypłacił mu odprawę w wysokości 6 miesięcznego wynagrodzenia, gdyż stosunek pracy został rozwiązany z dniem 31 stycznia 2009 r. za porozumieniem stron w związku z przejściem powoda na rentę. Trzeba przy tym zauważyć, że Sąd Okręgowy i skarżący błędnie przyjmują, iż do powoda należało stosować art. 74 k.p. przewidujący wygaśnięcie stosunku pracy u pracodawcy, który udzielił pracownikowi urlopu bezpłatnego do sprawowania funkcji z wyboru, jeżeli ten pracownik nie zgłosi swojego powrotu w ciągu 7 dni od rozwiązania stosunku pracy z wyboru. Przepis ten odnosi się bowiem do stosunku pracy z wyboru, a powód był zatrudniony w pozwanym Urzędzie Gminy na podstawie powołania jako sekretarz tej Gminy (art. 2 pkt 3 ustawy o pracownikach samorządowych z 1990 r.). Korzystanie z urlopu bezpłatnego nie jest przeszkodą do nabycia prawa do odprawy rentowej.

Mamy więc do czynienia z sytuacją, w której pracownik spełnił warunki do uzyskania odprawy rentowej u dwóch pracodawców, jako że oba stosunki pracy zostały rozwiązane w związku z przejściem na rentę. Generalnie rzecz ujmując, w takiej sy-

tuacji pracownik ma prawo do dwóch odpraw rentowych. Tak jest zarówno według regulacji Kodeksu pracy (art. 92¹), jak i na podstawie przepisów o pracownikach samorządowych oraz o pracownikach urzędów państwowych. Jeżeli nie ma przepisu szczególnego, to pracownik pozostający w dwóch niezależnych od siebie stosunkach pracy nabywa prawo do odpraw rentowych lub emerytalnych od obu pracodawców.

W rozpoznawanej sprawie stan faktyczny jest jednak inny, gdyż oba stosunki pracy są wzajemnie powiązane. Urlop bezpłatny w Urzędzie Marszałkowskim został bowiem udzielony powodowi w celu nawiązania stosunku pracy z Urzędem Gminy i wykonywania pracy na rzecz tego nowego pracodawcy. Dalszym celem tej czynności prawnej było zagwarantowanie powodowi powrotu do pracy w Urzędzie Marszałkowskim po ustaniu stosunku pracy w Urzędzie Gminy. Mogło to mieć szczególne znaczenie dla powoda, którego stosunek pracy w Urzędzie Gminy powstał na podstawie powołania (art. 68 i nast. k.p.) i dlatego zapewniał małą ochronę przed jego rozwiązaniem. W czasie kolejnego faktycznego wykonywania pracy na rzecz jednego, a następnie drugiego pracodawcy powód był zatrudniony w normalnym wymiarze czasu i otrzymywał jedno wynagrodzenie. W tej sytuacji zasądzenie na jego rzecz dwóch odpraw byłoby sprzeczne z celem tego świadczenia. Odprawa rentowa ma przede wszystkim ułatwienie pracownikowi adaptacji do pogorszonych warunków ekonomicznych wynikających z konieczności utrzymywania się z renty, a więc świadczenia niższego od uprzednio pobieranego wynagrodzenia. Świadczenia pieniężne przysługujące z tego tytułu - z reguły są obliczane na podstawie wynagrodzenia uzyskiwanego przez pracownika. Wynika stąd, że przyznanie dwóch odpraw rentowych pracownikowi, który wykonywał pracę u jednego pracodawcy w zastępstwie pracy wykonywanej u drugiego pracodawcy, byłoby sprzeczne z funkcją i celem tego świadczenia. Naruszałoby też zasady równego traktowania pracowników (art. 18^{3a} i nast. k.p.), gdyż w następstwie utraty przez powoda prawa do jednego wynagrodzenia uzyskałby on prawo do dwóch odpraw rentowych, podczas gdy inni pracownicy, wykonujący - tak samo jak faktycznie on - pracę na rzecz jednego pracodawcy otrzymują tylko jedną odprawę.

Pracownik uprawniony do jednego z dwóch świadczeń ma prawo wyboru między nimi. W rozpoznawanej sprawie powód wybrał odprawę od Urzędu Marszałkowskiego, który wypłacił ją na jego wniosek. Nie może więc domagać się drugiej odprawy od strony pozwanej.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ i art. 98
k.p.c.

=====